

Pälkäneen kunnan lausunto Pirkanmaan hyvinvointialueen vastaanotto- ja sosiaalipalveluiden selvityksestä ja tavoitetilasta

KH 05.09.2023 § 146
432/00.04.01/2023

Pirkanmaan hyvinvointialueen hallitus on kokouksessaan 21.8.2023 merkinnyt tiedoksi vastaanottopalvelujen ja työikäisten sosiaalipalvelujen selvityksen sekä lähettänyt sen kuulemiskierrokselle mm. asukastilaisuuksiin. Kunnilta ei ole pyydetty varsinaisia lausuntoja, mutta kuntien valtuustojen ja hallitusten puheenjohtajille sekä kuntajohtajille ollaan järjestämässä oma kuulemistilaisuus 27.9.2023.

Pälkäneen kunta pitää selvityksen esittämiä toimenpiteitä sekä tahtotilaa niin merkittävänä kuntalaistensa hyvinvoinnin ja kunnan elinvoiman kannalta, että se lausuu Pirkanmaan hyvinvointialueelle seuraavaa:

Pirkanmaan kunnat ja hyvinvointialue allekirjoittivat talvella yhteistyösopimuksen. Sopimuksen mukaan: *”Strateginen kumppanuus rakentuu vahvaan luottamukseen ja sitoutumiseen yhdessä tekemiseen. Yhteistyötä tehdään avoimin ja vuorovaikutuksellisin suhtein.”* Lisäksi sopimuksessa sanotaan: *”Tavoitteena on optimoida ja synkronoida kunnan ja hyvinvointialueen toteutusohjelmat keskenään sekä kuntien ja hyvinvointialueen johdon informointi ja kuuleminen sote- ja pelastuspalvelujen palveluverkon ja alueen kuntien maankäytön ja palveluverkon toteuttamisen kehittämisessä.”* Pirkanmaan hyvinvointialueen ensimmäisen palveluverkkoselvityksen ja suunnitelman julkaisu ja kuulemistoimenpiteet eivät ole olleet tämän allekirjoitetun sopimuksen mukaisia.

Lain hyvinvointialueesta (611/2021) 3 §:n mukaan kunta, joka sijaitsee hyvinvointialueen alueella, on hyvinvointialueen jäsen. Kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa. On kohtuullista, että silloin, kun hyvinvointialue on tekemässä merkittäviä kuntalaisten hyvinvointiin ja kunnan elinvoimaan liittyviä päätöksiä palveluverkosta ja palveluiden toimintatapojen muuttamisesta kunnan alueella, tulee sen kuulla kuntaa asiassa.

Pälkäneen kunta esittää huolensa hyvinvointialueen palveluverkkoselvityksessä esitetystä muutossuunnitelmasta Pälkäneen kunnan osalta. Suunnitelman mukaan Pälkäneen kunnan kivijalkatoimipisteiden Pälkäneen terveysaseman ja Luopioisten terveysaseman toiminta lakkaisi. Vastaanotto toiminnan osalta suurin osa palveluista olisi tarkoitus tuottaa digipalveluna ja liikkuvana palveluna. Kasvokkain tapahtuva vastaanotto sekä työikäisten sosiaalipalvelut tuotettaisiin Kangasalan pääterveysaseman toimipisteessä. Luopioisten terveysaseman siirtämistä Pälkäneelle selvitetään ensi tilassa ennen kuin Pälkäneen toiminta tarjottaisiin kokonaan Kangasalan terveysasemalla, jonka osalta ollaan käynnistämässä uudisrakennuksen selvittäminen, koska nykyiset tilat ovat huonokuntoiset ja muutenkin riittämättömät laajentuvalla palvelutarpeelle. Tämän lisäksi liikkuvaa palvelua on tarkoitus pilotoida jo vuoden 2024 alusta Pälkäneellä niin, että Luopioisten alueen sekä Pälkäneen ja Kangasalan itäosien liikkuvaa palvelua tuotaisiin Kangasalta vielä ennalta määrittelemättömiin tukipisteisiin.

Hyvinvointialue perustelee radikaalia suunnitelmaansa ennen kaikkea euroilla sekä väestömäärillä kyseisillä alueilla. Molemmissa perusteluissa on haasteensa. Eurojen suhteen ongelmana on se, että vielä ei ole tarkkaa

suunnitelmaa siitä, mitä kivijalkapisteitä korvaavat terveystalot tulevat olemaan. Puhutaan liikkuvista ja digipalveluista, mutta ei ole konkretiaa, miten ja missä näitä olisi saatavilla. Ei ole kustannusvertailua siitä, mitä liikkuva ja digipalvelu maksavat verrattuna siihen, että edelleen olisi selkeää fyysistä palvelua kivijalkatoimipisteessä. Pälkäneen osalta emme näe tarkoituksenmukaisena taloudellisestikaan, että meillä ei olisi omaa kivijalkatoimipistettä. Kangasala on kasvava kaupunki ja siellä on jo nyt riittämätön tilakapasiteetti, jota aiotaan entisestään supistaa toimipisteitä sulkemalla. Pälkäneen kunta voi olla kasvavien kuntien joukossa myös tulevaisuudessa, kuten seutuistumisen skenaario selvityksessä osoittaa. Kuntamme asukasluku kasvoi vuonna 2021 ja on ollut kasvava myös kuluvana vuonna. Tampereen ja sen kehityksen kasvaessa, on odotettavaa, että kasvu ulottuisi tulevaisuudessa myös ns. kakkoskehälle, jolla Pälkäne sijaitsee.

Pirhan lääkärit Elina Miettola ja Riikka Hämeenoja ottivat kantaa selvitykseen omassa mielipidekirjoituksessaan Aamulehdessä 22.8.2023. Heidän mukaansa, mitä vanhemmasta ja sairaammasta väestöstä on kyse, sitä suurempi tarve on kasvokkain tapahtuvalle kohtaamiselle ja potilaan tutkimiselle. He ottavat kantaa myös siihen, että suuri osa potilaista ei pysty asioimaan sähköisesti ja että sähköisesti asioivat yleensä ne potilaat, jotka ovat muutenkin paremmassa kunnossa. Pirhan selvityksessä on viitattu sairastavuusindeksiin. Pälkäneen kunnan sairastavuusindeksi on 113, mikä on Pirkanmaan keskiarvoa heikompi (108). Eri kuntien sairastavuusindeksit korreloivat hyvin pitkälti iäkkään väestön kanssa, jota Pälkäneelläkin on suhteessa enemmän kuin alhaisen sairastavuusindeksin kunnissa. Huomioiden väestön ikärakenne ja yleensä sitä seuraava palvelutarve sekä kuntamme maantieteelliset etäisyydet ja heikko joukkoliikenne, ei pelkkään väestön määrään perustuva arvio kuvaa todellisuutta tai luo yhdenvertaisuutta Pirkanmaalla. Viemällä kivijalkapalvelut pois kokonaan pienestä kunnasta, laitetaan iäkkäin ja huonokuntoisin väestö liikkumaan pisimmät matkat kivijalkapalveluihin, joita he todennäköisesti muuta väestöä enemmän tarvitsevat.

Pälkäneen kunta ei allekirjoita Pirhan arviota Pälkäneen ja Luopioisten terveystaloiden kuntoluokituksista. Aamulehdessä 30.8. kirjoitetun artikkelin mukaan hyvinvointialueen edustajat ovatkin käyneet joissakin kunnissa paikan päällä tutustumassa rakennuksiin, koska kuntoluokitus oli tehty ainoastaan rakennusten valmistumisvuosiin ja kiinteistörekisterin tietoihin perustuen. Hyvinvointialueen edustajat toivotetaan tervetulleiksi tutustumaan myös Pälkäneen rakennuksiin, jotka ovat käyttökelpoisessa kunnossa. Kunta on valmis keskustelemaan rakennusten kunnostuksen ja käytön kustannuksista, jotta kivijalkapalveluita olisi saatavissa kuntamme alueella jatkossakin. Ei tunnu järkevältä yrittää löytää sijoitusta mahdolliselle liikkuvalla palvelulla kunnan muista kiinteistöistä, kun kerran meillä on toimivat terveystalot, joita on helpompi käyttää ja varustaa sosiaali- ja terveystaloiden toimintaan kuin jotain muuta tilaa, joka ei ole siihen käyttötarkoitukseen tehty.

Pälkäneen kunta ymmärtää, että palveluiden järjestämistavat muuttuvat ja niiden on tarpeenkin muuttua. On tärkeää, että tulevaisuuden digitaaliset mahdollisuudet hyödynnetään. Tämän Pälkäneellä mahdollistaa erityisen hyvin lähes koko kunnan kattava valokuituverkko. Ei kuitenkaan ole yhdenvertaista Pirkanmaan kuntien osalta, että joillakin alueilla palveluverkkoa on hyvin tiheästi ja toisilla alueilla kivijalkapalvelu viedään yhä kauemmaksi asiakkaasta ja korvaajaksi esitetään digi- ja liikkuvia palveluja, joiden tarkoituksen näemme vielä lähitulevaisuudessa olevan ennen kaikkea kivijalkapalvelua täydentäviä palveluja. Sen sijaan, että pieniä terveystalot ylläpidettäisiin, joudutaan tekemään merkittäviä

lisäinvestointeja suurempiin terveysasemiin. Tältäkin osin on kiinteistöjen osalta kyseenalaista, onko taloudellinen taakka pienempi vai suurempi suurempiin yksiköihin keskitettäessä.

Pälkäneen kunta pyytää hyvinvointialueen päättäjiä kiinnittämään huomiota selvityksen puutteelliseen vaikutusten arviointiin. Paitsi, että selkeä kustannusvertailu puuttuu, niin puuttuu myös arvio siitä, millä tavalla digipalvelut ja liikkuvat palvelut pystyvät todellisuudessa vastaamaan kivijalkapalvelun lakkauttamisesta johtuvaan palveluntarpeeseen ja mikä on niiden vaikuttavuus lähipalvelun korvaajina. Onko myös riskinä, että säännöllisen lähipalvelun puute voi johtaa liian myöhäiseen hoitoon hakeutumiseen ja tällä tavoin kuormittaa yhä enemmän kalliimpaa erikoissairaanhoidon sekä se, että näiden harvaanasutumpien ja etäämmällä palvelukeskittymistä asuvien kuntalaisten kokonaishyvinvointi ja yksinäisyys lisääntyvät ja näin ollen ihmisten eriarvoisuus kasvaa, eikä yhdenvertaisuus Pirkanmaalla toteudu?

Vastaanottopalvelujen toimipisteiden vähentämisessä on kyse kuntalaisten ja koko kunnan näkökulmasta erittäin merkittävästä päätöksestä, jonka vaikutukset tulisi arvioida kuntakohtaisesti. Vaikka selvityksessä katsotaan yli kuntarajojen, niin ihmisten asiointi kuitenkin tapahtuu hyvin paljon oman kunnan sisällä. Pienissä kunnissa keskusta-alueet, joissa toimipisteet sijaitsevat, ovat yleensä hyvin kompakteja ja muodostavat iäkkäälle väestölle ihanteellisen asuinympäristön, jossa terveysasema, apteekki ja ruokakauppa sijaitsevat kaikki lähekkäin ja tuovat elämään helppoutta, sujuvuutta ja turvallisuutta. Pirkan lakkautuspäätöksillä ovat muutkin kunnan palvelut uhattuina, kun ihmiset joutuvat kulkemaan joka tapauksessa kauempana terveyspalveluissa.

Pälkäneen kunnanhallitus toivoo, että Pirkanmaan hyvinvointialue ei tee hätiköityjä päätöksiä sosiaali- ja terveyspalveluiden palveluverkosta ennen kuin vaihtoehdoksi esitettävät toimintamallit ovat todellisesti arvioitavissa niin kustannusten kuin vaikuttavuudenkin osalta. Pirkanmaa on merkittävä maakunta monipuolisuutensa johdosta. Vahvan keskuskaupungin ja kehyskuntien ympärillä on monimuotoinen ja vahva kuntien joukko. Pälkäne on alueella merkittävä maatalouskunta ja lähiruuan tuottaja. Lisäksi olemme Pirkanmaan toiseksi suurin vapaa-ajanasukkaiden kunta yli 4200 vapaa-ajan asunnolla. Kunnassamme on merkittäviä yrityksiä sekä matkailun toimijoita, joista suurimpana Sappeen matkailukeskus, jossa käy jopa 250 000 asiakasta vuodessa. Meillä sijaitsee myös valtakunnallisestikin merkittävät oppilaitokset: erityisammattioppilaitos Aitoon koulutuskeskus sekä Anna Tapion koulu, joka on yksityinen yläkouluikäisten sisäoppilaitos. Nämä koulut edustavat merkittävää ja poikkeuksellista koulutustoimintaa koko Pirkanmaan alueella. Kuntamme historia ulottuu kauas ja näemme myös tulevaisuuden kehityksen ulottuvan pitkälle. Toivomme, että hyvinvointialue tukee kanssamme kuntamme hyviä elinolosuhteita jatkossakin.

Toimivallan peruste

Hallintosääntö 19 § 16.

Valmistelija

Pauliina Pikka, kunnanjohtaja
p. 040 573 6390, pauliina.pikka@palkane.fi

Esitys

Kunnanjohtaja Pauliina Pikka

Kunnanhallitus päättää lähettää yllä olevan Pälkäneen kunnan lausunnon hyvinvointialueen vastaanotto- ja työikäisten sosiaalipalveluiden selvityksestä ja tavoitetilasta Pirkanmaan hyvinvointialueen päättäjiille.

Käsittely kokouksessa Mirva Elfving (TEAMS) poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 17.59

Mirva Elfving liittyi kokoukseen TEAMS-etäyhteydellä klo 18.01

Päätös

Kunnanhallitus päätti yksimielisesti lähettää yllä olevan Pälkäneen kunnan lausunnon hyvinvointialueen vastaanotto- ja työikäisten sosiaalipalveluiden selvityksestä ja tavoitetilasta Pirkanmaan hyvinvointialueen päättäjiille seuraavin muutoksin:

- kuudenteen kappaleeseen korjataan kivijalkatoimipiste-sanat monikkomuotoon,
- kahdeksanteen kappaleeseen lisätään tieto Pirhan tekemästä sote-kiinteistöjen katselmuksesta syksyiltä 2022,
- yhdeksänteen kappaleeseen lisätään lause joidenkin haja-asutusalueiden heikoista puhelinyhteyksistä.

Muutettu lausunto on kokonaisuudessaan kunnanhallituksen pöytäkirjan liitteenä.